

případy slučujícím (viz materialie ke III. dílčí novele, str. 201 a 202). Z tohoto výpočtu plyne, že občanské právo má na mysli bezprostřední vztah pohledávky k věci zadržované, čemuž v tomto případě tak není. Nemá-li žalovaný vůbec práva, zadržení 1000 Kč, netřeba ani s toho právního hlediska se obíratí tvrzeným nárokem na náhradu škody. Žalovaný neprokázal tedy v tomto sporu, že po zrušení kupní smlouvy má právní nárok na 1000 Kč, který mu byl odevzdán jako splátka na kupní cenu, a že jest oprávněn odpíratí jeho vydání.

Čís. 1447.

Ustanovení § 1174 obč. zák. nevztahuje se na vrácení toho, co poskytnuto na splnění smlouvy od původu neplatné.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1922, Rv II 344/21.)

Žalující, majitel továrny na likéry, uzavřel v lednu 1921 se žalovaným smlouvu, již se mu tento zavázal dodatí 1000 litrů lihu po 60 K, vymíniv si zálohu 20.000 K. Žalobce mu zálohu vyplatil a ježto žalovaný lihu nedodal, domáhal se žalobce vrácení zálohy žalobou, již procesní soud prvního stupně zamítl. Důvody: V tomto případě jde o obchod lihem. Ve smyslu nařízení ze dne 7. května 1920, čís. 355 sb. z. a n., jest lih jako státně obhospodařovaná věc z obchodu vyloučen a může s ním jen lihová prodejna nakládati. Maximální cena za 1 litr lihu dle nařízení ze dne 16. listopadu 1920, čís. 620 sb. z. a n., činí 39 K 20 h. Tato cena zvyšuje se o náklady za dopravu. Soud nabyt vzhledem k výsledkům provedených důkazů přesvědčení, že skutečně mezi žalobcem a žalovaným kupní smlouva byla uzavřena. Kupní smlouva jest však neplatná dle § 879 obč. zák., poněvadž jest proti nařízením ze dne 7. května 1920, čís. 355 a ze dne 16. listopadu 1920, čís. 620 sb. z. a n. Z neplatné smlouvy nevzchází pro smluvníky ani práva ani závazky. Přece však nemůže býti záloha 20.000 K žádána zpět podle § 1174 obč. zák., ježto žalobce jako továrník na likéry věděti musel, že soukromý obchod s lihem jest zapovězen, že lih jen v nedovoleném obchodě (řetězový obchod) obdržeti možno a přes to nedovolenou smlouvu, v jejímž uzavření spočívá trestný čin, uzavřel a zálohu dal. Jedná se o plnění k nedovolenému účelu, v kterémžto případě právo k vrácení nemůže býti uplatňováno, ježto žalobce jednal věda, že čin jest nedovolený. Odvolací soud žalobě vyhověl. Důvody: Pokud odvolatel uvádí, že první soudce právní povahu obchodu, o který se tu jedná, nesprávně posoudil a v tomto směru důkazy nesprávně ocenil, není odvolání odůvodněno. Odvolací soud se připojuje úplně k názoru prvního soudce, že tu jde o kupní smlouvu mezi stranami, a stačí v tomto směru poukázati na důvody napadeného rozsudku, které nebyly odvoláním vyvráceny. I v tomto směru odpovídá právní názor prvního soudce zákonu, že tu jde o obchod dle § 879 obč. zák. neplatný. Šem 19, bod 8 nař. ze dne 7. května 1920, čís. 355 sb. z. a n., dle něhož hospodaření veškerým v republice vyrobeným, případně z celní ciziny dovezeným lihem, padá do oboru lihové komise, obchodování lihem není sice úplně zakázáno, nejvyšší cena, nařízením ze dne 16. listopadu 1920, čís. 620 sb. z. a n., pro lih ustanovená, v tomto případě jest však oči-

vidně takovým způsobem překročena, že první soudce vším právem mluví o neplatné smlouvě, z které pro smlouvající strany nevznikají ani práva ani závazky. Přes to první soud žalobní žádost zamítl a sice s poukazem na § 1174 obč. zák. a v tomto ohledu je tu nesprávné právní posouzení věci. Vším právem uplatňuje odvolatel, že v tomto případě nelze použít § 1174 obč. zák. Neboť § 1174 obč. zák. ustanovuje výslovně, že strana nemůže požadovati zpět, co vědomě dala k způsobení nemožného nebo nedovoleného činu. I ze slovního výkladu i zařazení § 1174 obč. zák. do ustanovení o námezdních smlouvách vychází, že toto ustanovení se nevztahuje na veškeré neplatné smlouvy, nýbrž jen na ony, v kterých jeden smluvník, který slib nedovoleného činu přijímá, za způsobení tohoto činu slibující straně dává odměnu. V tomto případě nejedná se o nedovolený čin, k jehož přivedení byla dána odměna, jedná se tu o kupní smlouvu, kupní cena nemá povahu odměny a platí všeobecná právní zásada, že každá strana jest povinna vrátiti to, co na základě neplatné smlouvy obdržela.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení věci shledává žalovaný v tom, že odvolací soud vyloučil, prý neprávem, použití ustanovení § 1174 obč. zák. Než výklad, jaký dovolatel tomuto ustanovení přikládá, sdíleti nelze, naopak dlužno připojiti se k názoru odvolacího soudu, k němuž se dodává: Ustanovení toto má na mysli jednak případ, kde jeden druhému dává vědomě odměnu za provedení nedovoleného činu, nevztahuje se však na případy, kde smlouvající strany ujednaly smlouvu zákonem se příčí, jež tedy již od svého počátku byla neplatnou a nicotnou. O takovou smlouvu tu jde, neboť kupní smlouva mezi stranami ujednaná týkala se lihu, jehož pobíratí bylo možno se zřetelem na nařízení vlády ze dne 7. května 1920, čís. 355 sb. z. a n., jen lihovou ústřednicu a za cenu mnohem nižší, než byla cena ujednaná. Jde tedy o smlouvu dle § 879 obč. zák. nedovolenou, tudíž neplatnou, z níž nevznikají ani práva ani závazky. Tu pak, nebylo-li splněno, není příčiny, aby si žalovaný zadržel splátku 20.000 Kč a tak se ze žalobcova majetku obohatil. Jest tudíž vrácení částky této ustanovením § 1435 obč. zák. opodstatněno, neboť z neplatné smlouvy nemá mít žádná strana ani užitku ani škody. Při tom nesejde na tom, zda žalovaný od svého dřívějšího smluvníka jím zaplacenou částku zpět obdrží čili nic. V ostatním se poukazuje na správné důvody rozsudku.

Čís. 1448.

Nárok jednoho na jiné odvětví státní správy jest nárokem veřejnoprávním a zůstává jím i když postoupen byl osobě soukromé.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1922, Rv II 358/21.)

Žalující firma zaslala dráhou okresnímu hejtmanství v J. zboží, jehož část se cestou ztratila. Proti žalobě namítl žalovaný erár mimo jiné ne-